

“Boeren met Bomen” Workshop Beleid

AGROFORESTRY
VLAANDEREN

Bert Reubens & Sander Van Daele

15 oktober 2024

Interesse sterk gegroeid

Duidelijke indicatoren:

- Aantal deelnemers studiedagen, trainingen, excursies, ...
- Aantal deelnemers voor dit event (>250 aanvragen)
- Aantal gebruikers AF website (>60.000 unieke paginaweergaves afgelopen 3 jaar)
- Aantal projecten
- Aantal bedrijfsbegeleidingen

Maar... vertaalt zich slechts langzaam in implementatie

Linken met Vlaams en EU beleid

Europees

- Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)
 - AF ondersteunt meerdere doelstellingen van GLB, bv. voedselzekerheid, milieubescherming, klimaatactie en plattelandontwikkeling
- Strategic Dialogue on the future of EU Agriculture (sep 2024)
 - Erkent agro-ecologie als wereldwijd belangrijk concept dat de transitie kan leiden naar duurzaamheid, veerkracht en sociale rechtvaardigheid.
 - Pleit voor het bevorderen van AE praktijken op alle niveaus door de EC en alle EU-lidstaten
 - Benoemt daarbij zeer expliciet de praktijken van agroforestry
- Farm to Fork Strategy
 - Creëren van eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem
- Biodiversity Strategy
 - Beschouwt AF als belangrijke tool om zowel biodiversiteit te bevorderen als de landbouwsector te verduurzamen
- Verder ook: aansluiting bij beleidsdoelen op vlak van klimaatmitigatie en –adaptatie, waterkwaliteit en waterbeheersing

Linken met Vlaams en EU beleid

Vlaams

- Vlaamse Voedselstrategie – Deal Agro-ecologie
- Grond+Zaken
- VEKP – LULUCF
- Kansen in en linken met nieuw Vlaams Regeerakkoord

Verbindend landgebruik (win-win voor landbouw én omgeving)

Koolstofopbouw en
vermindering broeikasgassen

Adaptatie aan
klimaatverandering

Zorg voor water

Zorg voor bodem

Koolstofopbouw en
vermindering broeikasgassen

Adaptatie aan
klimaatverandering

Kansen in & linken met Vlaams Regeerakkoord 2024-2029

- Vlaanderen erkent cruciale rol van land- en tuinbouwers in het leveren van **diensten tvv samenleving, milieu en klimaat**
- Vermijden van overbodige administratieve lasten
- Landbouwvisie 2030-2050: rendabel landbouwmodel binnen **ecologische grenzen**
- Voortdurende **transitie** van onze voedselproductie
- Aandacht voor **onderlinge versterking** tussen landbouw- en voedselbeleid, plattelandsbeleid en omgevings- en klimaatbeleid (**koolstoflandbouw** - opslaan & vasthouden CO₂)
- Versnelling van de groei van **duurzame productiemethodes** zoals agro-ecologie
- GLB zet extra in op ondersteuning van **transitie naar duurzame landbouw**
- Regels voor **betalingsverminderingen en sancties** bij kleine niet-naleving worden geëvalueerd
- **Groenblauwe dooradering** agrarische gebieden – veilig stellen van biodiversiteit, klimaatadaptatie en behoud natuurlijke rijkdommen
- Dierenwelzijn: **natuurlijke beschutting** verdient de voorkeur

Aanplantsubsidie boslandbouw (BLS)

- **75% van alle kosten gerelateerd aan de aanplant**
 - Aankoop plantgoed
 - Kosten arbeid en machinaal werk
 - Kosten versteviging en bescherming
- Zelf aanplanten? Max 8 euro per boom voor arbeid
- Naaldbomen, laagstam fruit en aantal (invasieve) exoten uitgesloten
- Maximale plantmaat beperkt tot HS 10/12, blote wortel

Aanplantsubsidie boslandbouw (BLS)

Voorwaarden

- [Actieve landbouwer](#)
- Perceel gelegen in Vlaams gewest
- Min 30 bomen/ha – max flexibel (basis = 200)
- Min 0,5 ha
- In landbouwgebruik
 - Geregistreerd in VA in minstens 1 van de 2 voorafgaande jaren
 - Teelt jaarlijks aan te geven in VA
- Bomen blijven minstens 10 jaar staan

Meer info

[Website Agentschap Landbouw en Zeevisserij](#)

[Kennisloket Agroforestry Vlaanderen](#)

Onderhoudssubsidie (BLO)

- Recent – sinds vorig jaar.
- Zelfde voorwaarden als BLS voldaan
- AMKM - Verbintenis 5 jaar
- **Forfaitair bedrag van 270 €/ha/jaar**
- Zichtbare snoei
- Strook beheerd ifv ongehinderde groei bomen
- Geen herbiciden
- Veebescherming onderhouden

Meer info

[Website Agentschap Landbouw en Zeevisserij](#)

[Kennisloket Agroforestry Vlaanderen](#)

Regelgeving aanplant & kap

- Mag ik die bomen dan wel oogsten? ... Voor oudere aanplanten af en toe nog onderwerp van discussie: vage grens agroforestry ↔ bos – natuur -KLE

Regelgeving aanplant

WIJZIGEN VAN:		Holle wegen, grachten , bronnen, vennen en heiden, moerassen en waterrijke gebieden, duinvegetaties	Historisch permanent grasland (HPG) (m.i.v. microreliëf en poelen gelegen IN deze graslanden) (Opn: HPG opgevoeld in de bijlage IV van het Vegetatiebesluit)	Uitgraven, verbreden, rechttrekken en dichten van: - poelen gelegen BUITEN historisch permanente graslanden (HPG) - stilstaande waters en waterlopen	Rooien, verwijderen en beschadigen van houtachtige beplantingen op berm, talud, langs waterloop en dijk, heggen, hagen, houtkanten, houtwallen, bomenrijen hoogstamboomgaarden	Afbranden, vernietigen, beschadigen of doen afsterven met chemische of mechanische middelen van vegetatie horende bij de KLE's, perceelsrandbegroeiingen en sloten	Afbranden, chemisch of mechanisch vernietigen van vegetatie, uitgezonderd cultuurgewassen. Vegetatie beplanten. Wijzigen van reliëf, nivelleren micro-reliëf of wijzigen waterhuishouding (o.m. drainage, verlagen grondwaterpeil,...)	Scheuren van permanent grasland (= de cultuurgrond die minimum 4 jaar ononderbroken grasland is).	
GELEGEN IN:									
RUIMTELIJKE BESTEMMING	Groengebieden parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden	VERBOD VB art. 7	VERBOD VB art. 7	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	VERGUNNING VB art. 851, resp 1°, 2°, 3°, 4°	ZORG ND art. 14	
	Vallei-, bron-, natuurontwikkelingsgebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of met bijzondere waarde	VERBOD VB art. 7	VERGUNNING VB art. 851 5°	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	VERGUNNING VB art. 851, resp 1°, 2°, 3°, 4°	ZORG ND art. 14	
	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied, agrarisch gebied	VERBOD VB art. 7	ZORG ND art. 14	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	ZORG ND art. 14	ZORG ND art. 14	
	Overige bestemmingen	VERBOD VB art. 7	ZORG ND art. 14	ZORG ND art. 14	ZORG ND art. 14	ZORG ND art. 14	ZORG ND art. 14	ZORG ND art. 14	
OVERDRUKKEN	VEN (GEN of GENO)	VERBOD VB art. 7	VERBOD ND art. 2553 2°	VERBOD ND art. 2553 2°	VERBOD ND art. 2553 2°	VERBOD ND art. 2553 2°	VERBOD ND art. 2553 2°	VERBOD ND art. 2553 2° Maat.Besl. art. 6 3°	
	IVON	VERBOD VB art. 7	AFHANKELIJK VAN DE RUIMTELIJKE BESTEMMING	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	AFHANKELIJK VAN DE RUIMTELIJKE BESTEMMING	ZORG ND art. 14	
	SBZ-V 'Poldercomplex' (BE2500932) en 'Zwin' (BE2501033)	VERBOD VB art. 7	VERBOD VB art. 7 (tenzij afwijkende IHD)	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	VERGUNNING VB art. 851, resp 1°, 2°, 3°, 4°	ZORG ND art. 14	
	SBZ-V 'Ijzervallei' (BE250083)	VERBOD VB art. 7	VERGUNNING VB art. 851 5°	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	VERGUNNING VB art. 851, resp 1°, 2°, 3°, 4°	ZORG ND art. 14	
	SBZ-V met uitzondering van Poldercomplex, Zwin en Ijzervallei.	VERBOD VB art. 7	AFHANKELIJK VAN DE RUIMTELIJKE BESTEMMING	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	VERGUNNING VB art. 851, resp 1°, 2°, 3°, 4°	ZORG ND art. 14	
	SBZ-H (habitatrictlijngebieden)	VERBOD VB art. 7	VERGUNNING, indien SBZ aangewezen voor dit type HPG VB art. 851 5°	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	VERGUNNING VB art. 851, resp 1°, 2°, 3°, 4°	ZORG ND art. 14	
	Beschermde duingebieden	VERBOD VB art. 7	AFHANKELIJK VAN DE RUIMTELIJKE BESTEMMING	VERGUNNING VB art. 852 3°	VERGUNNING VB art. 852 1°	VERGUNNING VB art. 852 2°	VERGUNNING VB art. 851, resp 1°, 2°, 3°, 4°	ZORG ND art. 14	
	Beschermde cultuurhistorisch landschap	VERBOD VB art. 7	VERBOD VB art. 7	AFHANKELIJK VAN DE GEWESTPLAN-BESTEMMING	AFHANKELIJK VAN DE GEWESTPLAN-BESTEMMING	AFHANKELIJK VAN DE GEWESTPLAN-BESTEMMING	AFHANKELIJK VAN DE GEWESTPLAN-BESTEMMING	ZORG ND art. 14	
	Kaart historisch permanente graslanden in de landbouwstreek de Polders	In de landbouwstreek de polders worden de beschermde graslanden aangeduid op kaart, goedgekeurd door de Vlaamse regering. Artikel 9 bis van het Natuurdecreet biedt de rechtsgrond voor de opmaak van die kaart, artikels 7 en 8 van het Vegetatiebesluit (VB) verwijzen naar die kaart voor ofwel verbod (art. 7) op wijzigen, ofwel vergunningsplicht (artikel 8). Er werden ook EK8G graslanden aangeduid, enkel beschermd door de landbouwregelgeving. In ultima kan hier via artikel 14 ND (zorgplicht) gehandhaafd worden door natuurinspectie .							

ND: Decreet Natuurbehoud (Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, ook 'Natuurdecreet' genoemd)

VB: Vegetatiebesluit (Besluit van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 okt 1997 betreffende natuurbehoud, ook 'Natuurbesluit' genoemd)

Regelgeving aanplant

Vlaanderen | GEOPUNT

AANMELDEN | HULP NODIG

GEOPUNT | Algemene kaart | Menu

Zoek op de kaart

VEN en IVON gebieden

Vogelrichtlijngebieden

Historisch permanente graslanden (HPG) en andere permanente graslanden in Vlaanderen beschermd door de natuurwetgeving

Habitatrichtlijngebieden

Gewestplan

[Verwijder meerdere lagen](#)

ACHTERGROND GRB | OpenStreetMap
Legende

Regelgeving aanplant

- Geopunt.be: Natura 2000 (habitatrictlijn/vogelrichtlijn), Vlaams Ecologisch Netwerk, groene bestemming gewestplan of RUP, beschermde graslanden
- Geoloket onroerend erfgoed: Beschermde landschappen
- info@agroforestryvlaanderen.be

Regelgeving aanplant

Vlaanderen | GEOPUNT

AANMELDEN | HULP NODIG

GEOPUNT | Algemene kaart

Menu

Zoek op de kaart

Lagen

- + Lagen toevoegen
- + Via service
- VEN en IVON gebieden
- Vogelrichtlijngebieden
- Historisch permanente graslanden (HPG) en andere permanente graslanden in Vlaanderen beschermd door de natuurwetgeving
Zoom in om deze laag te bekijken
- Habitatrichtlijngebieden
- Gewestplan
Zoom in om deze laag te bekijken

Verwijder meerdere lagen

ACHTERGROND Luchtfoto

Lambert 72 | 5 km | 103549.00, 160783.00 | Bronnen

Geopunt is een officiële website van de Vlaamse overheid [Meer info](#)

Regelgeving aanplant

- In de praktijk: **meestal geen vergunning voor aanplant**
- Wel altijd van toepassing:
 - Afstandsregels:
 - burgerlijk wetboek: alle houtachtigen hoger dan 2 m: op 2 m van perceelsgrens
 - Allerhande wegen (auto, spoor, water) en leidingen: complexer: www.natuurenbos.be/bomenplanten of info@agroforestryvlaanderen.be
 - Pachtwet:
 - Pachter: voor nieuwe bomen: toestemming nodig van verpachter en ook omgekeerd

Regelgeving kap

- Bosdecreet en Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO): uitzondering voor nieuwe geregistreeerde agroforestry
- Natuurdecreet: bescherming Kleine Landschapselementen (KLE's): omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging nodig voor verwijdering agroforestry
- Maar: normaal onderhoud volgens de code goede natuurpraktijk wel toegelaten (hakhout, snoei, vervanging dode bomen)
- Onroerend erfgoed decreet: in beschermdde landschappen advies (via omgevingsvergunning)

Voedselbossen

- Indien geregistreeerde agroforestry: zie vorige slides: voedselbos = kleinfruit of permacultuur of ... met boslandbouw erop
- Geen geregistreeerde agroforestry:
 - In bestaande bossen: zeer moeilijk: wenselijk?
 - Nieuw aangeplante systemen: grijze zone
 - » Hoogstamboomgaard
 - » Korteomloophout
 - » houtkanten

Andere wet- en regelgeving

- Pachtwet
- Voedselveiligheid (combi dieren + vruchten/noten, verwerking van producten op eigen bedrijf, ...)
- Dierenwelzijn – diergezondheidszorg- beschutting
- Wetgeving inzake fiscaliteit, economie en ondernemen
- Ruimtelijke ordening - vergunningenbeleid
- ...

Agroforestry en beleid

- Samengevat: best een complex verhaal en nieuw gegeven
- Interactie beleid: steeds constructief traject – stappen gezet
- Bezorgdheid rond een aantal vaststellingen

Waar loopt het vast?

Mindswitch

Spanningsveld landbouw & natuur?

Maar ook bij de geëngageerde boeren...

Steunmaatregel

- Criteria
 - Aanpassingen doorgevoerd in de goede zin
 - Densiteitsregel zorgt nog voor verwarring bij vele dossiers
 - Veel issues rond overnames (registratie VA)
 - Wat hoort wel en wat niet bij “het agroforestry systeem” (bv een windsingel aan de perceelsrand)

Waar loopt het vast?

Steunmaatregel

- Controle en handhaving
 - Bij opstart + bij opvolging
 - Inhoud + proces
- Lange termijn uitbetaling

Waar loopt het vast?

En verder:

- Wet- en regelgeving algemeen + conflict met andere regelgeving
- Kritische succesfactoren (toegang tot grond, true pricing, spanningsveld landbouw-natuur)
- Van agroforestry naar een ruimere 'bezorgdheid' rond ruimte voor pionierende vormen van (herstellende) landbouw

Wat beweegt er op EU niveau?

- EURAF = Europese Agroforestry Federatie
 - [EURAF policy briefings](#) (>30)
 - Thema's: CAP, carbon farming, klimaatadaptatie en –mitigatie, natuurherstelwet, LULUCF, green deal, ...
 - Civil Dialogue Groups

All Policy Briefings

ADAPTATION ALL POLICY BRIEFINGS CAP CARBON FARMING CARBON REMOVALS
CLIMATE CHANGE DEFINITIONS GREEN DEAL LULUCF NATURE RESTORATION REGULATION
NET-ZERO SUSTAINABLE FINANCE TREES OUTSIDE FORESTS

SEPTEMBER 17, 2024
Policy Briefing #20.
Initial approach to monitoring reporting and verification (MRV) of agroforestry carbon farming in the EU.

Administrator / All Policy Briefings Carbon removals

SEPTEMBER 17, 2024
Policy Briefing #18:
Agroforestry and the EU Nature Restoration Regulation (Nature Restoration Law)

Administrator / All Policy Briefings Nature Restoration Regulation

JULY 10, 2024
Policy Briefing #69.
Agroforestry and agri-environmental metrics in the EU

adminis / All Policy Briefings CAP

JULY 10, 2024
Policy Briefing #17.
Agroforestry in the revised LULUCF Regulation

Administrator / All Policy Briefings LULUCF / Agroforestry LULUCF

JANUARY 1, 2024
Policy Briefing #29.
Agroforestry and Permanent Grassland definitions in EU Member States

Administrator / All

JANUARY 1, 2024
Policy Briefing #30.
Agroforestry & the draft regulations on Forest Reproductive Material and New Genomic Techniques

Administrator / All

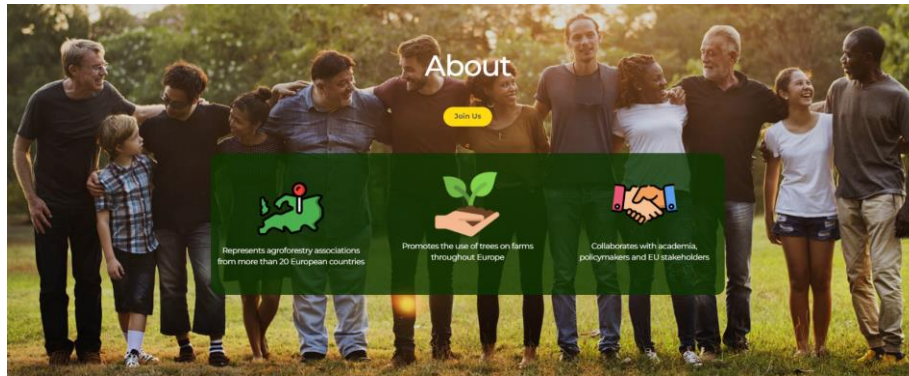
MARCH 28, 2024
Policy Briefing #8.
Agroforestry for Carbon Farming in Europe

Administrator / All Policy Briefings Carbon Farming

JANUARY 7, 2024
Policy Briefing #15:
Monitoring Trees Outside Forests in the EU

Administrator / All Policy Briefings Trees Outside Forests

About

Represents agroforestry associations from more than 20 European countries

Promotes the use of trees on farms throughout Europe

Collaborates with academia, policymakers and EU stakeholders

Wat beweegt er op EU niveau?

Enkele terugkerende elementen in pleidooi

- Hou het eenvoudig(er) (administratief en op terrein)
- Context pionierend, kleinschalige gemengde AE bedrijven
- Regelluwe zones voor pioniers
- Regels consequent over beleidsdomeinen heen
- Registraties gecoördineerd / gekoppeld
- Beleidsactoren en landbouwers als partners om doelstellingen te behalen
- Spelregels in functie van doelstelling (en niet omgekeerd)
- Samen aan oplossingen werken

Activiteiten rond beleid in NL

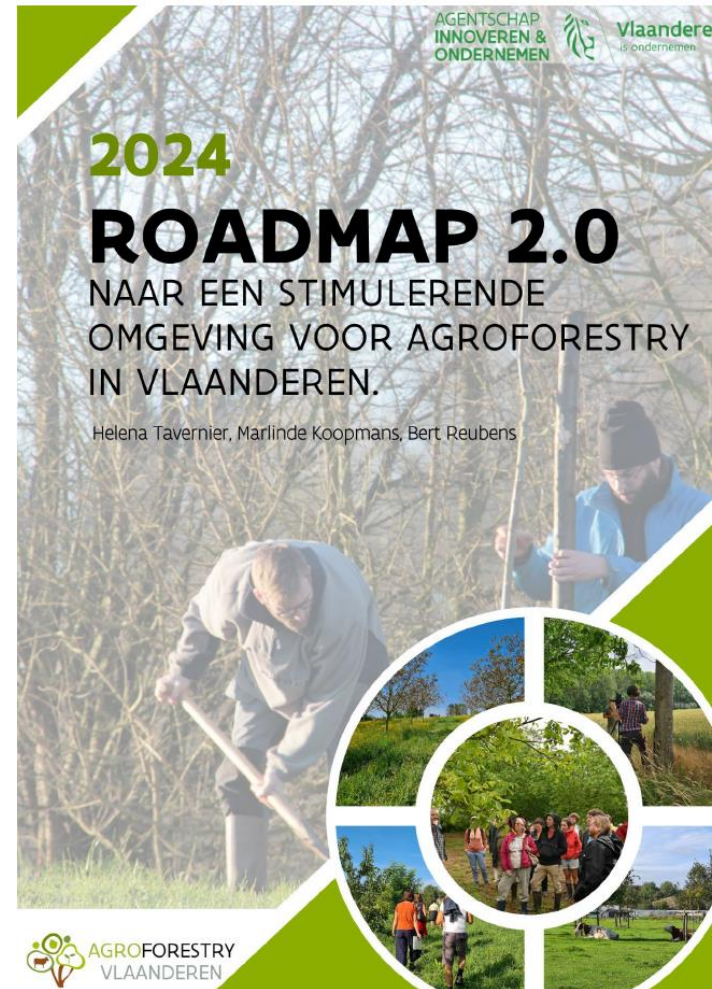
- [Presentatie ANN](#)

Activiteiten rond agroforestry & beleid in Vlaanderen

- Inzicht via bilateraal overleg Consortium – beleidsactoren (Vlaams niveau)
- Overzicht via [kennisfiches rond beleid](#)
 - Relevante (regelgevende) instanties en controleorganen
 - Wetgeving inzake aanplant en kap van bomen in landbouwcontext
 - Afstandsregels
 - BLS en BLO subsidie: overzicht en criteria
 - Andere steunmaatregelen aanplant en beheer bomen
 - Wetgeving van tel voor buitenvarkens in AF systeem
 - Wetgeving van tel voor runderen in AF systeem
 - Wetgeving van tel voor oogst, verwerking en vermarkting van fruit en noten
 - Wetgeving inzake voedselbossen

Activiteiten rond agroforestry & beleid in Vlaanderen

- Actieclusters beleid
- Msc thesis UGent 2024
- Roadmap
 - Knelpunten en kansen
 - Doelstelling
 - Prioritaire acties

Roadmap voor agroforestry

Toekomstbeeld

“Het beleid ondersteunt de opschaling van succesvolle en effectieve agroforestry systemen zodat de keuze voor agroforestry op elk landbouwbedrijf een even haalbare optie is als elke andere keuze. Daartoe worden drie grote subdoelstellingen gerealiseerd:

- (1) Voor agroforestry bestaat een helder, coherent en werkbaar wetgevend kader, gevoed vanuit de sector en ondersteund door een beleid dat de meerwaarde van agroforestry erkent en de ontwikkeling ervan actief stimuleert, met voldoende ruimte voor experiment,*
- (2) Vanuit Vlaams beleid is een duidelijke en kwantitatieve ambitie en tijdslijn voor de implementatie van agroforestry geformuleerd,*
- (3) Er wordt blijvend ingezet op de ondersteuning voor agroforestry ondernemers, zowel financieel als op vlak van begeleiding en advisering.*

Roadmap voor agroforestry

Prioritaire acties?

- (1) Actief samenbrengen van beleidsactoren, vanuit verschillende domeinen en niveaus, om te werken aan een coherente aanpak van voorgenoemde uitdagingen en toekomstbeeld
=> Aanpak? Van informeel tot oprichting van een “**taskforce agroforestry**”.
 - Coherent en stimulerende beleid
 - Domein- en niveau-overkoepelend
 - Directe connectie met Go4Food
 - Duidelijke visie en ambitie
- (2) Creëren van experimenteerruimte – regelluwe zones
- (3) Andere?

Brainstorm en gesprek

- Tafel 1. Beleidsactoren en landbouwers samen in gesprek. Wat is voor jullie belangrijk? Waar zitten knelpunten, frustraties, prioriteiten, vragen?
- Tafel 2. Experimenteerruimte en regelluwe zones: hoe kan dat vorm krijgen?
- Tafel 3. Een “Taskforce Agroforestry”: hoe moet dat er uit zien en wat leren we uit NL?

Brainstorm en gesprek

- **Populier**, snelle groeier: quick win: wat moet prioritair gebeuren en vergt weinig inspanning om AF evidenter te maken.
 - Vb. onduidelijkheden in de subsidievoorwaarden detecteren en uitklaren
- **Berk**, witte schors: kunnen we een witte raaf (persoon/organisatie) vinden die nu nog niet of te weinig betrokken is, die problemen kan oplossen?
 - Vb. een investeerder die aanplant van 10.000 walnoten in weilanden wil (voor)financieren
- **Eik**, trage groeier: wat moet er op de lange termijn gebeuren om AF ingang te laten vinden.
 - Vb. duidelijkheid in het natuurdecreet
- **Kers**: cherry picking: Welke goed lopende initiatieven/ketens/samenwerkingen... zijn al bestaand en kunnen ook voor agroforestry nuttig zijn.
 - Vb. werking van bosgroepen voor houtverkoop
- **Walnoot**: multidoel-boom: Bij welke bestaande beleids- of andere doelstellingen kan agroforestry helpen om die te realiseren.
 - Vb. corridorfunctie voor bossen

Bedankt voor jullie insteek!

Contact

info@agroforestryvlaanderen.be
www.agroforestryvlaanderen.be

AGENTSCHAP
INNOVEREN &
ONDERNEMEN

Vlaanderen
is ondernemen